

Golf- en Countryclub De Princepeel

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

18 januari 2006 / rapportnummer 1672-30

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad Mill & St. Hubert
Postbus 39
5450 AA Mill

uw kenmerk
--

uw brief
10 november 2005

ons kenmerk
1672-31/Ib/jr

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Golf- en Countryclub de Princepeel

doorkiesnummer
(030) 234 76 12

Utrecht,
18 januari 2006

Geachte raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Golf- en Countryclub de Princepeel. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. H.G. Ouwerkerk
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Golf- en Countryclub de Princepeel

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Golf- en Countryclub De Princepeel

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het
milieueffectrapport over Golf- en Countryclub De Princepeel,

uitgebracht aan Gemeente Mill en St. Hubert door de Commissie voor de
milieueffectrapportage; namens deze

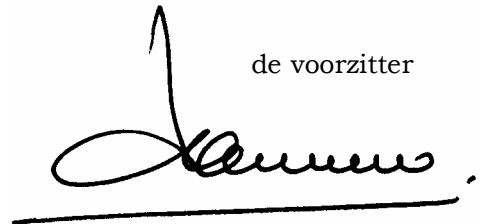
de werkgroep m.e.r.
Golf- en Countryclub De Princepeel,

de secretaris

ir. I.G.M. de Bondt

de voorzitter

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 18 januari 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	1
3. ACHTERGROND, DOELSTELLING EN BESLUITVORMING	2
3.1 Achtergrond.....	2
3.2 Doelstelling.....	2
3.3 Besluitvorming	2
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1 Locatiekeuze	3
4.2 Algemeen	3
4.3 Nulalternatief / referentie.....	4
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	4
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING....	5
6. MILIEUEFFECTEN	5
6.1 Algemeen	5
6.2 Bodem en water.....	6
6.3 Natuur.....	6
6.4 Landschap en cultuurhistorie.....	6
6.5 Verkeer	6
6.6 Lucht.....	7
6.7 Overige	7
7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	7
8. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	7
9. EVALUATIEPROGRAMMA.....	8
10. VORM EN PRESENTATIE.....	8
11. SAMENVATTING VAN HET MER.....	8

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 10 november 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in “de Koerier” d.d. 17 november 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gebroeders Smits, die eigenaar zijn van het landgoed Princepeel en de heer Koch zijn voornemens op het landgoed een groots opgezet golfcomplex te realiseren van ruim 100 ha. Voor de realisatie van dit golfcomplex moet het bestemmingsplan gewijzigd worden. Hiervoor is het noodzakelijk dat een milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt doorlopen. De gemeenteraad van Mill en St. Hubert treedt in deze procedure op als bevoegd gezag.

Bij brief van Gemeente Mill en St. Hubert, d.d. 10 november 2005 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in "De Koerier", d.d. 17 november 2005².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Via de gemeente heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De volgende punten worden beschouwd als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- de effecten op de (grond)waterhuishouding en de waterkwaliteit en de gevolgen daarvan voor de omgeving, met name aangrenzende natuur;
- de effecten op natuurdoeltypen en doelsoorten;
- de aantasting/versterking van de leefgebieden voor struweelvogels en dassen;
- een inrichtingsalternatief waarbij de hele golfbaan, inclusief de nieuwe natuur buiten de stankcirkels is gesitueerd. Dit alternatief kan alleen achterwege blijven als uit het MER blijkt dat het toegestaan is om de nieuwe natuur er binnen te realiseren;
- de alternatieven voor de inrichting van de golfbaan en een vergelijking van de alternatieven op met name milieueffecten.

De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling vormen van de inhoud van het MER.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3.

⁴ Zie bijlage 4.

3. ACHTERGROND, DOELSTELLING EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond

In de startnotitie wordt een onderbouwing gegeven van het draagvlak voor de onderneming. Bij de berekening op pagina 30 van de vraag naar golfaccommodatie is geen rekening gehouden met 4 van de 9 golfbanen die op pagina 31 zijn aangegeven. Ook wordt niet ingegaan op nieuwe initiatieven in de omgeving van de golfbaan, zoals het voornemen om in Odiliapeel een 18 holes baan te realiseren. Geef in het MER aan bij hoeveel leden de golfbaan rendabel kan worden geëxploiteerd. Onderbouw in het MER het draagvlak voor de golfbaan en houdt hierbij rekening met andere initiatieven in de directe nabijheid⁵.

3.2 Doelstelling

In de startnotitie is aangegeven dat het golfcomplex zal bestaan uit een 27 holes baan, een 9 holes oefenbaan, een “pitch&putt” baan en oefenfaciliteiten. Zet in het MER uiteen waarom voor deze omvang is gekozen.

Geef in het MER aan of er (neven)doelen zijn die bijdragen aan andere (milieu) functies in en nabij het plangebied. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van bepaalde natuurdoeltypen of ecologische verbindingzones.

3.3 Besluitvorming

In de startnotitie is uiteengezet welke beperkingen het streekplan oplegt aan de realisatie van de golfbaan in de verschillende zoekgebieden. Er is aangegeven dat het plangebied deels in de agrarische hoofdstructuur (AHS) landenschap, leefgebied dassen ligt. Hier is volgens het streekplan geen aanleg van een nieuwe golfbaan mogelijk. In de Handreiking Dassen en Golfbanen van provincie Noord-Brabant staat aangegeven onder welke voorwaarden eventueel in het leefgebied van dassen gebouwd mag worden. De provincie is bereid van het streekplan af te wijken, als aan deze voorwaarden wordt voldaan. Ga in het MER in op de volgende punten:

- volgens de handreiking is de aanleg van een golfbaan alleen mogelijk in secundair leefgebied van dassen. In het MER moet aangetoond worden dat er momenteel geen dassen in het gebied voorkomen;
- de provincie zal beoordelen of zij bereid is om af te wijken van het streekplan. Beschrijf de procedure die hiermee samenhangt⁶.

Tijdens het locatiebezoek is naar voren gekomen dat delen van het plangebied binnen de stankcirkels liggen⁷. De provincie stelt aanleg van nieuwe natuur

---

⁵ In het artikel “Golfbanen te dicht bij elkaar” in het Brabants Dagblad van 14 juli 2005 staat dat de provincie niet instemt met zowel de golfbaan op landgoed de Princepeel als de golfbaan in Odiliapeel als niet is aangetoond dat er voldoende draagvlak is voor beide.

⁶ De Raad van State heeft in de zaak over de realisatie van een golfbaan in Teteringen geoordeeld dat de provincie Noord-Brabant niet mocht afwijken van het streekplan. Nagegaan kan worden in hoeverre deze uitspraak jurisprudentie vormt voor de situatie op Landgoed Princepeel. In januari 2006 vindt besluitvorming plaats over het herziening van het streekplan Noord Brabant 2002 en zullen naar verwachting de voorwaarden, waaronder de provincie mag afwijken van het streekplan gewijzigd worden.

⁷ Op 5 januari 2006 heeft de Commissie een werkbezoek afgelegd naar landgoed Princepeel.

als voorwaarde wanneer de golfbaan in het leefgebied van struweelvogels en dassen wordt gerealiseerd. Ga na of de nieuwe natuur binnen de stankcirkels mag worden aangelegd. Wanneer onduidelijk is of de ligging van nieuwe natuur op de golfbaan binnen de stankcirkels mogelijk is, zal in het MER een inrichtingsalternatief moeten worden uitgewerkt dat geheel buiten de stankcirkels valt⁸.

Geef in het MER aan welke beperkingen vliegbasis Volkel oplegt aan de mogelijkheden om een golfcomplex op landgoed Princepeel te realiseren⁹.

Beschrijf welke stappen doorlopen moeten worden voordat het bestemmingsplan van kracht wordt en de aanleg van de golfbaan doorgang kan vinden.

Voor het voornemen moet een watertoets worden opgesteld. Het ligt voor de hand in het MER dezelfde informatie op te nemen als die nodig is voor het uitvoeren van de watertoets¹⁰.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Locatiekeuze

In de startnotitie is aangegeven dat het landgoed een oppervlak van 540 ha beslaat. Het voornemen houdt in dat 100 ha hiervan wordt ingericht als golfcomplex. Op pagina 27 van de startnotitie is aangegeven waar het golfcomplex wordt gesitueerd. Conform de startnotitie wordt het complex deels gesitueerd in het leefgebied voor struweelvogels en dassen. Tijdens het locatiebezoek is naar voren gekomen dat de exacte locatie van de golfbaan nog af kan wijken.

Ga bij het ontwikkelen van alternatieven na of er binnen het landgoed geschiktere locaties zijn om het golfcomplex te realiseren en onderbouw in het MER waarom voor de uiteindelijke locatie wordt gekozen.

4.2 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Maak hierbij gebruik van duidelijk kaartmateriaal. Besteed bij het ontwikkelen van de alternatieven aandacht aan:

- het totale oppervlak van het plangebied voor de golfbaan. Maak onderscheid in oppervlakte voor het beoefenen van de sport (inclusief gebouwen en parkeren), en oppervlakte nieuwe natuur. Houdt hierbij rekening met de eisen die het Streekplan en de Handreiking Dassen en Golfbanen stellen aan de oppervlakten¹¹. Beschrijf welke onderdelen van de golfbaan als

---

⁸ Zie inspraakreactie 8

⁹ Zie inspraakreactie 9

¹⁰ Zie inspraakreactie 3

¹¹ De oppervlakte nieuwe natuur (excl. compensatie) moet minimaal even groot moet zijn als het oppervlakte voor het beoefenen van de sport, indien de golfbaan in dassenleefgebied of struweelvogelleefgebied is aangelegd.

nieuwe natuur bestemd mogen worden en beschrijf de aard van de nieuwe natuur¹²;

- het programma voor de inrichting. Geef in het MER aan welke onderdelen deel uit maken van het ontwerp (ligging holes, clubhuis, parkeerplaats, oefenfaciliteiten, etc.) en waar ze bij de verschillende alternatieven in het plangebied zijn gesitueerd¹³;
- handhaving van de bestaande landschappelijke elementen;
- de eventuele verlichting van de driving range en of andere delen van de golfbaan;
- de grondbalans. Ga hierbij in op hoogteverschillen die gerealiseerd zullen worden in het plangebied en beschrijf de ontgrondingen, die noodzakelijk zijn voor waterpartijen;
- het beheer van de golfbaan. Beschrijf de wijze van beregenen (grondwater, oppervlaktewater, hoeveelheden) het mairegime en het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen;
- de externe ontsluiting in relatie tot herkomst gebruikers;
- de mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

4.3 Nulalternatief / referentie

Er is geen reëel nulalternatief dat kan voldoen aan de doelstelling van de initiatiefnemer. Volsta met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen als referentie.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Bij het opstellen van het mma verdienen de volgende aspecten aandacht:

- behoud van de oude laanstructuren op het landgoed;
- de interne ontsluitingsstructuur (de verbindende paden tussen de percelen waar de holes liggen). Varieer eventueel met de ligging van het clubhuis en de parkeerplaats;
- de externe ontsluiting in relatie tot de faunapassages (bijvoorbeeld dassen, padden);
- de vormgeving van de omheining (in verband met dassen) of het weglaten ervan;
- afstemming van de inrichting op de aanwezigheid van of potenties voor doelsoorten. De habitateisen van struweelvogels verdienen daarbij speciale aandacht;
- door doelgericht maaibeheer meer variatie in de vegetatie te krijgen of de keuze voor vegetatie, die voor bepaalde soorten interessant is. Denk daarbij aan faunapassages of broedbiotoop voor struweelvogels (zoom- en mantelvegetaties) en biotoop voor dagvlinders (bloemrijke bermen);

---

¹² In de Handreiking Dassen en Golfbanen geeft de provincie aan welke onderdelen van de golfbaan tot natuur gerekend mogen worden.

¹³ Volgens het Streekplan moeten parkeervoorzieningen zo veel mogelijk buiten het leefgebied van struweelvogels worden aangelegd.

- bemesting en gebruik van bestrijdingsmiddelen; de benadering van “*committed to green*” kan hiervoor inspiratie bieden.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten.

Aanvullend op de startnotitie moeten de volgende punten in het MER worden beschreven over de bestaande milieutoestand:

- kwaliteit bodem, grond- en oppervlaktewater. Volstaan kan worden met een globale beschrijving aan de hand waarvan aangetoond kan worden of het voornemen een verbetering, instandhouding of een verslechtering bewerkstelligt;
- actuele natuurwaarden in het plangebied en de directe omgeving vanuit het wettelijk kader (Flora- en faunawet) en ecologisch kader (doelsoorten en natuurdoeltypen);
- beoogde natuurontwikkeling. Beschrijf de hiervoor benodigde randvoorwaarden (zowel abiotisch als biotisch); Geef, indien er potenties zijn voor het ontwikkelen van natuurdoeltypen, in het MER aan welke natuurdoeltypen worden nagestreefd¹⁴;
- verkeerskundige analyse;
- de achtergrondconcentraties van de luchtverontreiniging.

6. MILIEUEFFECTEN

6.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed, bijvoorbeeld ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van natuur en waterberging;
- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten, die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden;

---

¹⁴ In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

- bij de beschrijving dient onderscheid te worden gemaakt in de gevolgen tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase.

6.2 Bodem en water

Geef in het MER de effecten aan van:

- grondverzet en verandering van de maaiveldhoogten;
- waterberging op eigen terrein en afwatering naar de omgeving;
- het beheer van de golfbaan op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit;
- het watergebruik voor beregening van de baan op de grondwaterstanden in het plangebied en op de waterhuishouding in de omliggende gebieden. Geef een vergelijking van de huidige beregening en bemesting op landbouwgronden t.o.v. de toekomstige situatie op het golfterrein.

6.3 Natuur

Om de effecten op de natuur goed in beeld te brengen is informatie nodig over de verspreiding van doelsoorten en van beschermde soorten (op grond van de flora- en faunawet, art. 3 en 4) in het plangebied en de directe omgeving daarvan. Verzamel daarbij ook informatie over de *functie* die het plangebied vervuld voor relevante soorten (paaiplaats, migratiezone etc.). Ga voor de alternatieven na of dit zal leiden tot effecten op doelsoorten en tot in de Flora- en Faunawet genoemde verboden gedragingen. Toets het initiatief aan de staat van instandhouding van de vastgestelde doelsoorten en beschermde soorten (met de focus op de soorten van “tabel 2” en “tabel 3”). Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. De inventarisatiegegevens verschaffen daarbij de noodzakelijke achtergrondinformatie.

Beschrijf in het MER welke maatregelen genomen worden om te kunnen voldoen aan de Handreiking dassen en golfbanen van provincie Noord Brabant. Ga ook specifiek in op de wijzigingen in het leefgebied voor de struweelvogels.

6.4 Landschap en cultuurhistorie

Het huidige landschap kan ruimtelijk worden gekarakteriseerd als een groot-schalig ontginningslandschap. Geef aan op welke wijze de golfbaan in dit gebied een bouwsteen voor landschapsontwikkeling kan zijn. Geef aan op welke wijze rekening wordt gehouden met aanwezige laanstructuren.

6.5 Verkeer

De golfbaan zal een verkeersaantrekkende werking hebben. Maak in het MER voor de golfbaan het onderstaande inzichtelijk:

- het aantal bezoekers, het bezoekerspatroon in de tijd (m.n. piekmomenten) en de omvang van het verkeer dat hierdoor veroorzaakt wordt;
- via welke routes dit verkeer wordt afgewikkeld en in welke mate het verkeer op de betreffende wegen toeneemt als gevolg van de voorgenomen activiteit¹⁵;

---

¹⁵ Zie inspraakreacties

- de herkomst van de golfers in relatie tot de ontsluitingsstructuur.

6.6 Lucht

De Commissie verwacht dat de verslechtering van de luchtkwaliteit door de verkeersaantrekkende werking van het golfcomplex beperkt zal zijn. Vanwege recente jurisprudentie adviseert de Commissie om toch aan te tonen dat voldaan wordt aan de normen uit het Besluit Luchtkwaliteit 2005.

6.7 Overige

Ga in het MER in op de gevolgen van het voornemen op de landbouw in de nabijheid van het plangebied¹⁶.

7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het natuur- en milieubeleid worden betrokken.

8. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

---

¹⁶ N.a.v. meerdere inspraakreacties over golfballen in gewassen, heeft de Commissie navraag gedaan bij de Nederlandse Golf Federatie (NGF). De NGF heeft opgemerkt dat het reëel is om een zone van maximaal 60 tot 70 meter aan te houden naast de baan, waar golfballen terecht kunnen komen. Een slim ontwerp van de baan kan er aan bijdragen dat het aantal ballen, dat buiten het golfterrein terecht komt en de afstand tot het golfterrein, worden geminimaliseerd.

9. EVALUATIEPROGRAMMA

Gemeente Mill en St. Hubert moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de initiatiefnemers in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Monitoring is wenselijk voor de kwetsbare/bedreigde soorten, die bij de inventarisaties in 2005 zijn vastgesteld of waarvoor verbetering van het leefgebied wordt beoogd.

10. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

11. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma.

BIJLAGEN

bij het Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Golf- en Countryclub De Princepeel

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 10 november waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Uw brief van:

Uw kenmerk:

Ons kenmerk:

Verzonden:

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen :	14 NOV. 2005
nummer	
dossier	1672-14m3
kopie naar :	HL/bieb.lgl

Mill, 10 november 2005

Onderwerp: Golfbaan Principeel

Geachte Commissie

Op 7 oktober 2005 hebben wij van BV Landbouwonderneming de Principeel een startnotitie MER ontvangen. De startnotitie heeft betrekking op een nieuw te realiseren golfbaan op het landgoed.

Tedr voldoening aan het bepaalde in artikel 7.1'2. derde lid van de Wet Milieubeheer, doen wij u hierbij ter advisering toekomen een exemplaar van de startnotitie.

Wij verzoeken u om binnen de in de wet gestelde termijn een advies uit te brengen met het oog op de nog op te stellen MER richtlijnen.
Verder treft u een afschrift van de publicatie in de Koerier.

Voor eventuele vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met Jan Maessen van de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling telefoonnummer 0485.460305

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Mill en St. Hubert,
namens dezen,
hoofd afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling,

J.H.P. van Ham

Ontw: JM
Typ: cd
Colf:

Bijlage(n):2
i.a.:

Gemeentehuis Kerkstraat 1
Postbus 39 5450 AA Mill
tel. 0485 - 46 03 00
fax 0485 - 45 46 89
info@gemeente-mill.nl
www.gemeente-mill.nl

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in "De Koerier" d.d. 17 november 2005

Bekendmaking

Startnotitie Milieueffectrapportage Golfbaan op Landgoed Principeel

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Mill en St. Hubert maakt bekend dat, door de initiatiefnemer, BV Landbouwonderneming de Principeel, een startnotitie is in gediend, ten behoeve van een op te stellen milieueffectrapportage vanwege de voorgenomen aanleg van een golfbaan aan de Principeelweg 39 te Wilbertoord.

In deze startnotitie zijn, door de initiatiefnemers gegevens opgenomen van de voorgenomen activiteiten en welke milieuaspecten aan de orde zijn.

De initiatiefnemer heeft haar voornemen gemeld door het indienen van de voorliggende startnotitie. In de notitie wordt aangegeven dat het initiatief een oppervlakte omvat van circa 100 ha voor de aanleg van 36 holes golfbaan.

In de startnotitie zijn, door de initiatiefnemers, conceptrichtlijnen voor de op te stellen milieueffectrapportage geformuleerd.

De betreffende startnotitie ligt gedurende zes weken ter inzage op de Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling in het gemeentehuis Kerkstraat 1, tijdens de openingstijden van maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 12.15 uur en op maandag van 17.00 uur tot 18.30 uur. Tegen vergoeding van de kosten, op basis van de legesverordening, is het mogelijk om een afschrift van de ter inzage gelegde stukken te ontvangen.

Tijdens de periode van de ter inzage legging kan een ieder schriftelijke of mondelinge zienswijzen indienen met het oog op de nog vast te stellen richtlijnen voor de inhoud van de milieu effect rapportage. Voor informatie of om in de gelegenheid gesteld te worden een zienswijze mondeling in te brengen kunt u bellen met de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling, telefoonnummer 0485-460300. De zienswijze en ingekomen adviezen worden betrokken bij de nog vast te stellen richtlijnen voor de inhoud van de milieueffectrapportage.

Mill, 17 NOV. 2005

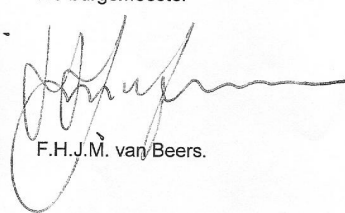
Burgemeester en wethouders van de gemeente Mill en St. Hubert,

De secretaris

Mr. R.P. Hoffman

De burgemeester

F.H.J.M. van Beers.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: BV Landbouwonderneming de Princepeel

Bevoegd gezag: gemeenteraad van gemeente Mill en St. Hubert

Besluit: wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.2

Activiteit: de gebroeders Smits, die eigenaar zijn van het landgoed Princepeel en de heer Koch zijn voornemens op het landgoed een groots opgezet golfcomplex te realiseren van ruim 100 ha.

Procedurale gegevens:

kennisgeving startnotitie: 10 november 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 18 januari 2006

Bijzonderheden:

de volgende onderstaande punten zijn essentiële informatie in het MER:

- de effecten op de (grond)waterhuishouding en de waterkwaliteit en de gevolgen daarvan voor de omgeving, met name aangrenzende natuur;
- de effecten op natuurdoeltypen en doelsoorten;
- de aantasting/versterking van de leefgebieden voor struweelvogels en dassen;
- een inrichtingsalternatief waarbij de hele golfbaan, inclusief de nieuwe natuur buiten de stankcirkels is gesitueerd. Dit alternatief kan alleen achterwege blijven als uit het MER blijkt dat het toegestaan is om de nieuwe natuur er binnen te realiseren;
- de alternatieven voor de inrichting van de golfbaan en een vergelijking van de alternatieven op met name milieueffecten.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. R.J.M. van Aalderen

dr.ir. J. Hoeks

ing. R.L.Vogel

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

ir. I.G.M. de Bondt

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20051206	Fam. Sengers	Wilbertoord	20060105
2.	20051208	Fam. Sengers	Wilbertoord	20060105
3.	20051208	Waterschap Aa en Maas	Den Bosch	20060105
4.	20051210	M.P.A. van Berlicum	Wilbertoord	20060105
5.	20051214	H. Alofs-Selten	Wilbertoord	20060105
6.	20051214	H. van Berlicum	Wilbertoord	20060105
7.	20051219	Fam. Janssen	Wilbertoord	20060105
8.	20051215	Van Westreenen Adviseurs namens J. Selten	Wilbertoord	20060105
9.	20051221	Ministerie van Defensie	Tilburg	20060105
10.	20051216	Provincie Noord-Brabant	Den Bosch	20060105
11.	20051223	Van Gerwen Adviseurs namens M.A. Kuppen-Jilesen	Wilbertoord	20060105
12.	20051130	Van Gerwen Adviseurs namens Mts. Geurts	Landhorst	20060105
13.	20051130	Van Gerwen Adviseurs namens J.A. van de Kolk	Landhorst	20060105
14.	20051223	Van Gerwen Adviseurs namens Mts. Geene	Wilbertoord	20060105
15.	20051223	Van Gerwen Adviseurs namens J. H. Gieben	Wilbertoord	20060105

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Golf- en Countryclub De Princepeel**

BV Landbouwonderneming de Princepeel is voornemens om op het landgoed Princepeel een groots opgezet golfcomplex te realiseren van ruim 100 ha. Voor de realisatie van dit golfcomplex moet het bestemmingsplan gewijzigd worden. Hiervoor is het noodzakelijk dat een milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt doorlopen.

ISBN 90-421-1697-8